

Puhe Rosa Liksomille

Rosulle 50-vuotispäivän kunniaksi Dubrovnikissa 29.8.2009

Esa Saarinen

Rakas Rosu, hyvät ystävät

Ensimmäiseksi Rosun
henkeäsalpaavaa
loisteliasvärisäkenöivää
Lapin-haltija-nerotar-taiteilija superlahjakkuutta tarkasteltaessa
katse osuu häneen äitinä
yhtenä niistä harvoista suurtoimijoista
joka äidiksi tultuaan leikkaavat työt minimiin.
Hän keskittyi tyttärensä ja muutti pariksi vuodeksi
leikkikehään.
Hän on taiteilija mutta vielä enemmän
täydellisen luontevasti
perheenjäsen,
insinööreistä ihmeellisimmän
humaanis-briljantin partio-ääriolosuhde-taiturin
ja olennaisuusymmärtäjän
Severi Kajanin aviopuoliso
perheessä jonka
elämänihme
avautuu ainutlaatuisuutena.
Hyläten kaikki kliseet
tinkimättömän täysillä
Rosa elää lahjomattoman luontevasti
siitä käsin minkä oikeaksi tietää.
Hän on suuri eheyden esimerkki
inspiroiva yin / yang armo-olento
ja pulppuavassa voimassaan
suomalaisen myyttihistorian
pohjoisten papitar-painotusten

alkuperäisäiti omana aikanamme
sitoumuksenaan
jatkumo
maasta perheeseen ja ytimistä ylös
yhden yön pysäkeiltä tyhjän tien paratiiseihin,
unohtamatta ketään unohdettuihin vartteihin
ja virittyen totuusteemoihin
Kreisländeissa,
BamaLamoissa
ja roskaan jota me myös olemme
mutta reitarimaisin väriloistein
peppipitkätossuna
ja siihen katsomatta kenellä on Burka.
Jos Rosa on sairas, sekin on taidetta
sillä hän louhii ihmisyyden alkukalliosta
ja liittää totuuden siivin.
Eikä kukaan liioittele, liioittele
yhtä ihanasti
yhtä sydämet avaavasti kuin Rosa.
Hän kuorii sovinnaisuudet silmistämme
ja liittää mihin tahansa mitä tahansa
kääntäen oivallukset esiin.

Rosan nerous on liiketilan taidetta
virtaavuutta
jolla elämän oma logiikka,
viime kädessä aina selittämätön,
avautuu nykyhetkessä eteenpäin.
Rosan taide on lujavauhtista, karhean dynaamista
pelkäämättömän ihmisen epistolaa
kalevalaisen rock 'n' rollin hengessä
jossa tummuuksien syövereissäkin
tuonelan joella, family affairseissä
lopulta soi hyväenteisyyden finlandia
kuin kutsuna tunturin laelta.
Tämä huima-irrotteleva,
äkilliskäänteinen,

kynnyksetön ja samalla sinfonis-kaarinen
suorasävyinen kirjallinen-kuvallinen-rosailmaisuus
on räjähtävän naurun ohella
kenties olennaisinta Rosaa.
Ainoat kerrat Ekbergin kahvilassa,
kun koen että minutkin selvästikin huomataan,
on kun olen pöydässä missä Rosan nauru raikaa
ja ikisuomalaiset itkijänaiset ovat muuntautuneet Rosa-
hahmoisiksi reimunkiljahdus-naurunaisiksi
siis huutomerkkikuoroksi tärkeilyä, pönäkkyyttä,
sovinnaisienostelua vastaan.
Rosa nauraa radikaalin äänekkäästi,
sillä hän on lempeistä lempein,
mutta samalla tinkimätön taistelija,
vastavoimanaan laiskan sopeutuvuuden sydämettömyys
keppihyypiöiden löyhkäsaastat
ja latistusten mankeleitten esineellistämiskoneistot
ulkonaisen arvon ehdoin.
Vuosia sitten olimme yhteisessä BBC:n haastattelussa
ja toimittajan tivatessa suomalaisuuden alkujuurien
ja luovan räjähdysvoiman syytä ja selitystä
Rosa isolla intohimolla korosti,
miten keskeistä suomalaiskokemuksessa
on kirmata paljain jaloin
ja onnistua astumaan täysipainoisesti
lämpimään lehmänpaskaan
kakan tihkuessa nautinnollisesti läpi varpaitten.

Avainsana Rosalla siis on *kyllä*
mutta samalla myös *ei*.
Kyllä elämän alkuperäisvoimille
ei sovinnaiskaavoille.

Sillä lappilaisena kuvataiteilijana ja kirjailijana
hän jatkaa omana aikanamme
sitä pakkasta pelkämätöntä,
viimavoimaista moraalilinjaa,
joka on uljainta ja kohottavinta

kestävintä ja suuntaa-antavinta
pohjoisen luovuuden alkuperäistaikaa.
Kuten edeltäjänsä
Mukasta Reidariin ja Palsaan
häntä ohjaa se
pysyvästi perustava
luovuuden-loiston inhimillisyyden elämänasenne,
jota ilman kaikki on menetetty.
Hän on moninkertainen *kyllä*
sille mikä sykkii aitoutta
totta totisimmin elävää,
hän on
nauruviritteistä poskettomuus-takapotkuista
noitarummutusta ja reaaliaikaista revontulta.
Sillä ennen kaikkea Rosan antavuuden
pulppuava rajoittamattomuus,
Jeesuksen leipä tässä suurnaisessa,
on kykyä rakastaa.
Kuten äiti joka rakastaa
Rosa rakastaa
kykenee rakastamaan ilman pidäkkeitä ja ilman ehtoja
kykenee pitämään ajatukset ominaan
milloin tukee toista siten paremmin,
mutta samalla jäljittelemättömän
aseistariisuvan huikeudellis-uskomattomasti
hän on kaiken aikaa oma itsensä
täysin kokonainen Rosa Liksom
taiteellisen omaleimaisen itseohjautuvuuden
taiteen henkilöitymä
siis liikkuen
koko ajan monta orbittia edellä
jokaista pystysormista selittäjä-hyypiö-viiksiniekkaa
tai ajassa pyörivää muotisanaa,
kategorioita joilla aina yritetään kaventaa
tietoviisaasti älystellen
sitä mitä todella tapahtuu ja niitä jotka luovat uutta.
Muistanko yhtäkään Rosan kirjaa joka

”ei yltänyt sille ja sille Rosa Liksomien aiemman kirjan tasolle”,
yhtäkään luovuusläpimurtoa, joka jotenkin ei olisi mennyt
kategorioitten, tavanomaistarkasteluitten yli ja ohi?
”Neiti ei taida tietää, että novellissa on 21 sivua”
sanoi määritelmä jota Lapin Christiania-kasvatti
ja monioppinut, kansantutkija ja –tietäjä
multilahjakkuus ei uskonut
sillä Rosan tie on nimenomaan harppo-askellusta
ja muumisukellusta
sillä tiellä jolla Suomi lunastaa itsensä
sata vuotta tästä päivästä.
Hän on Tove Jansson meidän aikanamme,
hän on Maria Jotuni ja Armi Ratia,
häntä ei voida pysäyttää
sillä sitoumus on sydämessä
siinä ihmisessä jota me ihailemme
jo hänen rämäpäisen rohkeutensakin vuoksi.

Me riemuitsemme Rosa sinusta
ja rukoilemme sinun puolestasi Kalevalan kansana,
aavistaen, että tiedät missä sijaitsee Sampo
se perimmäinen henki, mistä ikaikaisesti on ammentanut
suuriin suuruus Suomessa
aitoudesta
ja uskosta
ja hurjuudesta puskea läpi.
Sillä hirmuinen on Rosan työtahti
taukoamatta takoo Kaapelin sampo
tekstiä, kuvataidetta, elokuvaa
elämäntaidetta fillarin selässä kiljahteluitten kera.
Muistan juhlat vuosia sitten
kaksospoikiemme 5-vuotissynttärit
ja Rosan keskustelemassa
kumppaninaan
eläkkeellä oleva maanviljelijä, pohjoinen zen-mestari
Onni Kaihua Rovaniemen maalaiskunnasta,
Pipsan isä.

Säteillen keskinäistä arvonantoa
valoa toinen toisilleen ja koko maailmalle, siinä seisoivat kaksi
suurta.

Sinisessä pyhäpuvussa

Onni Kaihua

Rosa Liksom pukeutuneena jääkiekkoilijan shortseihin,
Madonna-seksi-korsettiin ja maastosaappaisiin oranssein
nauhoihin.

Onni Kaihuan selvityksen kuultuaan

Rosa kiljahti innostuksesta hehkuen,

Toi on ihan vitun jees.

Hän on autenttisen elämän rakastaja,

hän ylevöityy totuudesta käsin.

Hän ei kysy ulkonaista asemaa eikä yhteiskunta-arvon perään.

Hän on kaikkien kaveri

ja ystävä unohdetuille.

Väliasema Gagarin tai Hells Angels

Rosa rakastaa parasta meissä.

Ja jokainen on enemmän,

parempi,

parempi ihminen ja parempi itsensä

sen kautta että rinnalla on Rosa.

Hän rakastaa elämää

ja hänen avullaan me itsekkin lisää.

Hän on Lapin taiteilijatar-haltija-mestarinna

hän on voimahorisontti ja luovuuslähde

hän on aikamme suur-poskettomus-ylevöittäjä-näkijä

ja kiteyttäjä-Kuningatar-nero-virtuoosi

ikonitaiteilija,

hän on meidän on ystävämme

hän on Rosa, Rosu, Anni, Rosamundo –

hän on taiteilija Rosa Liksom.

Ja häntä me rakastamme.

Kauan eläköön Rosa Liksom!

